

Datum 2018-12-14

Centrala elevhälsan

Diarienummer <!

dnr>

Reviderad:

2026-01-19

Riktlinje för utbildningsförvaltningens arbete mot droger, 2020

De dokument och handlingsplaner som hänvisas till nedan, finns i det gemensamma dokumentationssystemet för elevhälsan, PMO, samt på Intranätet, Styrande dokument, Utbildning, Arbete mot droger.

Gymnasieskola och anpassad gymnasieskola

Förebyggande åtgärder

I början av varje läsår informeras elever, vårdnadshavare och personal om skolans arbete för en drogfri skola.

- Skolan är en drogfri arbetsplats.
- Enligt arbetsmiljölagen ska: arbetsgivaren (skolledningen) vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga att elever och arbetstagare utsätts för ohälsa eller olycksfall.
- Inom gymnasieskolan ska ett systematiskt och strukturerat drogförebyggande arbete bedrivas. Detta arbete ska utvecklas och förstärkas i enlighet med ”Riktlinjer för samarbete kring gymnasieelever med alkohol- och missbruksproblematik”. Arbetet regleras i ett avtal mellan Socialförvaltningarna och Utbildningsförvaltningen i Göteborgs Stad samt Mini Maria Göteborg. Avtalet kallas fortsättningsvis bara "riktlinjer" i detta dokument.
- Frivilliga drogtester kan efter information i förebyggande syfte och överenskommelse lämnas när vissa praktik- eller arbetsplatsförlagda utbildningar, APL, så erfordrar.

Vid misstanke om eller konstaterad drogaktivitet – snabb handläggning

- Rektor sammankallar skyndsamt till ett möte med eleven. Detta görs i samråd med elevhälsans personal. Rektor kallar vårdnadshavare om elev är omyndig. Önskvärt är att myndig elevs närstående/försörjningsansvarig kallas till mötet om samtycke ges.
- Under mötet beslutas om en handlingsplan med tydlig ansvarsfördelning och dokumentation. Eleven ombeds eventuellt av rektor att göra ett frivilligt drogtest och skriver i så fall på medgivandet före test.
- Samverkan med Mini Maria och eventuellt socialtjänsten enligt Riktlinjer, eller med socialtjänsten i elevens hemkommun.
- Skolan anmäler genast till socialtjänsten vid misstanke om drogaktivitet, gällande omyndig elev. Anmälan gällande myndig elev bör göras.
- Uppföljning görs enligt handlingsplan.
- Om eleven vid upprepade tillfällen stört ordningen, uppträtt olämpligt eller gjort sig skyldig till en allvarigare förseelse ska rektor utreda saken. Därefter kan rektor besluta om varning. Leder elevs droganvändning upphov till sådant beteende som uppfyller skollagens kriterier för avstängning, kan rektor fatta sådant beslut enligt den särskilda rutin som finns framtagen inom UBF.

Åtgärder när elev är drogpåverkad på skolan

- Kontakt tas med vårdnadshavare om eleven är omyndig, med försörjningsansvarig/närstående om myndig elev ger samtycke.
- Polis tillkallas vid behov.
- Skolan anmäler till socialtjänsten gällande omyndig elev. Anmälan gällande myndig elev bör göras.
- Rektor sammankallar snarast till ett möte och beslutar om en handlingsplan.

Åtgärder vid misstanke om försäljning av droger

- Rektor kontaktas.
 - Rektor gör polisanmälan.
-

Rutiner för samverkan kring elever med alkohol- och eller annan drogproblematik

Syfte: Tidig upptäckt, snabba insatser och verksamma rutiner mellan gymnasieskola, anpassad gymnasieskola, Mini Maria och socialtjänsten i Göteborg eller elevens hemkommun när det gäller elever med alkohol- och eller annan drogproblematik.

Mål: Att få eleverna att sluta med sitt bruk av droger samt gemensamt skapa förutsättningar för att eleverna kan fullfölja sin gymnasieutbildning.

Insats	Utförare/ansvar
Elev och vårdnadshavare kallas skyndsamt till möte enligt <i>skollagen 5 kap. 9 §</i> . Myndig elev uppmanas att ta med försörjningsansvarig/a på mötet.	Rektor
Vid mötet konfronteras eleven med misstanken och information om att anmälan (gäller omyndig elev) kommer att göras till Socialtjänsten. Huvudregeln är att anmälan även bör göras vid myndig elev. Elev och vårdnadshavare får information om Mini Maria. En handlingsplan upprättas. Medgivande till informationsutbyte mellan relevanta aktörer (skola, socialtjänst, Mini Maria) är önskvärt.	Rektor Rektor eller elevhälsan
Skolan <i>ska</i> göra en anmälan till socialtjänsten om eleven är under 18 år. Skolan <i>bör</i> göra en anmälan om eleven är över 18 år.	Rektor eller elevhälsan
Eventuell frivillig drogtestning efter ordination. Medgivande ska skrivas på av elev, vid omyndig elev även vårdnadshavare underskrift.	Rektor
Mini Maria kontaktas för tidbokning av planeringsmöte.	Rektor eller elevhälsan

Mini Maria erbjuder tid till planeringsmöte inom 14 dagar. Elev och föräldrar informeras om tiden.	Rektor Elevhälsan Mini Maria
Socialtjänsten tar emot anmälan, återkopplar till skolan.	Socialtjänst
Planeringsmöte med elev och vårdnadshavare/försörjningsansvarig/a.	Mini Maria Rektor Elevhälsa
Eleven går i behandling. Om rådgivning och behandling av eleven inte bedöms som tillräckliga görs anmälan till socialtjänst.	Mini Maria
Återkoppling till aktuell personal på skolan.	Mini Maria
Återkoppling till Socialtjänsten, om så överenskommits.	Mini Maria
Uppföljningsmöte enligt handlingsplan med elev, vårdnadshavare/försörjningsansvarig/a.	Mini Maria Rektor Elevhälsa

Mini-Maria Göteborg

Mini-Maria består av två lokala öppenvårdsmottagningar (Hisingen och Centrum) för ungdomar upp till 21 år, som har frågor eller bekymmer som rör alkohol, narkotika eller andra droger, samt deras närstående.

Mini-Maria Göteborg erbjuder information, rådgivning och behandling både för individen samt dennes familj och närstående.

På Mini-Maria arbetar socionomer, sjuksköterska, psykolog och läkare. Mini-Maria finansieras och drivs i samverkan mellan Göteborgs Stad och Sahlgrenska universitetssjukhuset.

Mer information finns på adressen: www.minimaria.se

Kommunal vuxenutbildning och Yrkeshögskola

I början av varje läsår informeras elev/studerande om skolans arbete för en drogfri skola.

Förebyggande åtgärder

- Skolan är en drogfri arbetsplats.
- All personal ska ha kunskap om droger
- Drogtester kan efter överenskommelse tas om vissa praktik- eller arbetsplatsförlagda utbildningar (APL/LIA) kräver det, då elever/studerande på APL/LIA följer arbetsplatsens regelverk.

Vid misstanke om eller konstaterad drogaktivitet – snabb handläggning

- Rektor sammankallar skyndsamt till ett möte med elev/studerande, berörd lärare/kursföreståndare och kurator.
- Under mötet beslutas om en handlingsplan med tydlig ansvarsfördelning och dokumentation.
- **Kommunal vuxenutbildning:** Leder elevs droganvändning till sådant beteende som uppfyller skollagens kriterier för avstängning kan rektor, efter genomförd utredning, fatta sådant beslut enligt den särskilda rutin som finns framtagen inom UBF.
- **Yrkeshögskolan:** Om en studerande missbrukar alkohol eller narkotika samt att det bedöms finnas en risk för att den studerande kan skada annan person eller värdefull egendom under utbildningen, kan den studerande avskiljas från utbildningen tills vidare.

Åtgärder när elev/studerande är drogpåverkad

- En akut drogpåverkad elev/studerande ska avvisas från skolan/arbetsplatsen.
 - Polis tillkallas vid behov.
 - Rektor sammankallar skyndsamt till ett möte med elev/studerande, berörd lärare/kursföreståndare och kurator.
 - **Kommunal vuxenutbildning:** Leder elevs droganvändning till sådant beteende som uppfyller skollagens kriterier för avstängning kan rektor, efter genomförd utredning, fatta sådant beslut enligt den särskilda rutin som finns framtagen inom UBF.
 - **Yrkeshögskolan:** Om en studerande missbrukar alkohol eller narkotika samt att det bedöms finnas en risk för att den studerande kan skada annan person eller värdefull egendom under utbildningen, kan den studerande avskiljas från utbildningen tills vidare.
-

Åtgärder vid misstanke om försäljning av droger

- Rektor kontaktas.
- Rektor gör polisanmälan.

Bilaga

Utdrag ur skollagen (2010:800) kapitel 5:

Utredning

9 § Om en elev i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarligare förseelse, ska rektorn se till att saken utreds. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare.

Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 8 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas.

10 § Med utgångspunkt i vad som har framkommit vid en utredning enligt 9 § första stycket ska rektorn se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende.

Skriftlig varning

11 § Efter en utredning enligt 9 § första stycket får rektorn besluta att tilldela eleven en skriftlig varning. En sådan varning ska innehålla information om vilka åtgärder som kan komma att vidtas om eleven inte ändrar sitt beteende.

Elevens vårdnadshavare ska informeras om rektorns beslut.

Tillfällig omplacering

12 § I förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan får rektorn besluta att en elev ska följa undervisningen i en annan undervisningsgrupp än den eleven annars hör till eller undervisas på annan plats inom samma skolenhet om åtgärderna som gjorts efter en sådan utredning som avses i 9 § första stycket inte varit tillräckliga eller om det annars är nödvändigt för att tillförsäkra de andra eleverna trygghet och studiero.

Elevens vårdnadshavare ska informeras om rektorns beslut.

Endast om det finns synnerliga skäl får en åtgärd som rektorn vidtagit med stöd av första stycket gälla under längre tid än två veckor. Åtgärden får dock inte gälla för en längre tid än fyra veckor.

Tillfällig placering vid en annan skolenhet

13 § Om åtgärder enligt 12 § inte är tillräckligt ingripande eller på grund av andra omständigheter inte är möjliga att genomföra, får rektorn besluta att en elev tillfälligt ska följa undervisningen vid en annan skolenhet.

Beslutet om en sådan tillfällig placering fattas gemensamt med rektorn vid den mottagande skolenheten. Elevens vårdnadshavare ska informeras om beslutet innan placeringen genomförs.

Endast om det finns synnerliga skäl får en åtgärd som rektorn vidtagit med stöd av första stycket gälla under längre tid än två veckor. Åtgärden får dock inte gälla för en längre tid än fyra veckor.

Avstängning i de frivilliga skolformerna

17 § I gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning och särskild utbildning för vuxna får huvudmannen besluta att helt eller delvis stänga av en elev om

1. eleven med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid bedömningen av elevens målpuppfyllelse och kunskaper,
2. eleven stör eller hindrar utbildningens bedrivande,
3. eleven utsätter någon annan elev eller av utbildningen berörd person för kränkande behandling, eller
4. elevens uppförande på annat sätt inverkar negativt på övriga elevers trygghet och studiero.

Huvudmannen får besluta att ett beslut om avstängning ska gälla omedelbart. Om det kan antas att någon av förutsättningarna för avstängning enligt första stycket 2-4 är uppfyllda och beslutet är nödvändigt med hänsyn till elevernas trygghet och studiero, får rektorn besluta om omedelbar avstängning.

Rektorn får inte uppdra åt någon annan att fatta beslut enligt tredje stycket. Lag (2015:482).

Avstängningstid i de frivilliga skolformerna

18 § Beslut enligt 17 § får inte avse avstängning under längre tid än två veckor under ett kalenderhalvår, om inte annat följer av andra stycket.

Avstängningen får förlängas om syftet med en kortare avstängningstid inte har uppnåtts eller om det av någon annan anledning bedöms som nödvändigt med hänsyn till elevens uppträdande. Ett beslut om avstängning enligt 17 § får dock inte avse längre tid än återstoden av pågående kalenderhalvår och tre ytterligare kalenderhalvår.

Rektorns beslut om omedelbar avstängning enligt 17 § tredje stycket gäller till dess huvudmannen har prövat saken och får inte avse längre tid än en vecka. Om huvudmannens beslut inte kan avvaktas med hänsyn till andra personers säkerhet, får beslutet förlängas med ytterligare en vecka.

Avstängning från viss utbildning med praktiska inslag

19 § Huvudmannen får besluta att helt eller delvis stänga av en elev från en viss utbildning i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning eller särskild utbildning för vuxna, om

1. det i utbildningen ingår praktik eller delar av utbildningen är arbetsplatsförlagd, och

2. det är uppenbart olämpligt att eleven deltar i den praktiska tjänstgöringen. Huvudmannen får besluta att ett beslut om avstängning ska gälla omedelbart. Om det kan antas att förutsättningarna för avstängning enligt första stycket är uppfyllda och det är nödvändigt på grund av brådskande omständigheter, får rektorn besluta om omedelbar avstängning. Rektorn får inte uppdrå åt någon annan att fatta beslut enligt tredje stycket. Lag (2015:482).

Avstängningstid från viss utbildning med praktiska inslag

20 § Ett beslut om avstängning enligt 19 § ska avse viss tid eller gälla utan tidsbegränsning. Rektorns beslut om omedelbar avstängning enligt 19 § tredje stycket gäller till dess att huvudmannen har prövat saken och får inte avse längre tid än en vecka. Om huvudmannens beslut inte kan avvaktas med hänsyn till andra personers säkerhet, får beslutet om omedelbar avstängning förlängas med ytterligare en vecka.

Inhämtande av yttrande

21 § Innan huvudmannen eller rektorn beslutar om avstängning enligt 17 eller 19 § ska eleven och elevens vårdnadshavare beredas tillfälle att yttra sig. Innan huvudmannen fattar beslut ska, om eleven är under 18 år, samråd även ske med socialnämnden. Rektorn ska informera huvudmannen när han eller hon har fattat ett sådant beslut som avses i 17 § tredje stycket och 19 § tredje stycket. Om eleven är under 18 år ska även socialnämnden informeras om beslutet.

Omhändertagande av föremål

22 § Rektorn eller en lärare får från en elev omhändertaga föremål som används på ett sätt som är störande för utbildningen eller som kan utgöra en fara för säkerheten i denna. Rektorn får inte uppdrå åt någon annan att fatta beslut enligt första stycket. Denna paragraf gäller inte för kommunal vuxenutbildning eller särskild utbildning för vuxna. Lag (2015:482).

23 § Ett föremål som har omhändertagits enligt 22 § ska återlämnas till eleven senast vid den tidpunkt skoldagen är slut för eleven. Om eleven vid upprepade tillfällen tagit med sig föremål som omfattas av 22 § eller om det med hänsyn till föremålets beskaffenhet finns särskild anledning att inte återlämna det, behöver dock inte föremålet lämnas tillbaka förrän elevens vårdnadshavare har informerats om omhändertagandet. Ett omhändertagande får inte bestå längre än till och med fjärde dagen efter verkställandet av omhändertagandet. Om ett föremål som har omhändertagits enligt 22 § kan antas bli förverkat enligt 36 kap. 3 § brottsbalken, 6 § narkotikastrafflagen (1968:64), 5 § lagen (1988:254) om förbud beträffande knivar och andra farliga föremål, 5 § lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel, 9 kap. 5 § vapenlagen (1996:67) eller 5 § lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor, ska rektorn eller den som rektorn har bestämt skyndsamt anmäla omhändertagandet till Polismyndigheten. Omhändertagandet får i dessa fall bestå tills frågan om föremålet ska tas i beslag har prövats. Lag (2014:775).

Dokumentation

24 § Om en åtgärd vidtagits enligt 7, 8, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22 eller 23 §, ska den dokumenteras skriftligt av den som genomfört åtgärden. Om åtgärden rör omhändertagande av föremål enligt 22 §, gäller denna skyldighet endast om föremålet inte återlämnats efter lektionens slut.

Utdrag ur Förordning (2011:1108) om vuxenutbildning 7 kap.

Utredning vid avstängning

4 § Huvudmannen ska se till att det i ett ärende om avstängning finns en utredning som allsidigt klarlägger de omständigheter som är av betydelse för ärendets bedömning. Utredningen ska inledas omgående och genomföras så skyndsamt som möjligt. Var och en som antas kunna lämna upplysningar av betydelse ska höras under utredningen.

Utdrag ur lag (2009:128) om yrkeshögskolan

19 § En studerande får tills vidare avskiljas från en utbildning som anordnas av staten, en kommun eller ett landsting om han eller hon

1. lider av psykisk störning,
2. missbrukar alkohol eller narkotika, eller
3. har gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet.

Som ytterligare förutsättning för ett avskiljande gäller att det, till följd av något sådant förhållande som avses i förstastycket, bedöms finnas en påtaglig risk att den studerande kan komma att skada någon annan person eller värdefull egendom under utbildningen.

Regeringen får meddela ytterligare föreskrifter om avskiljande.

Utdrag ur förordning (2009:130) om yrkeshögskolan, kapitel 7

Förutsättningar för avskiljande

1 § En studerande på en utbildning inom yrkeshögskolan, som anordnas av staten, en kommun eller ett landsting, får avskiljas från utbildningen under de villkor som anges i 19 § lagen (2009:128) om yrkeshögskolan.

Frågor om avskiljande prövas av Högskolans avskiljandenämnd enligt 8-20 §§ förordningen (2007:989) om avskiljande av studenter från högskoleutbildning och 8 § förordningen (2007:990) med instruktion för Högskolans avskiljandenämnd.

Nämnden tar upp frågor om avskiljande endast efter skriftlig anmälan från ledningsgruppen för utbildningen. Den ansvariga utbildningsanordnaren är den studerandes motpart hos Högskolans avskiljandenämnd eller hos domstolen, om ett beslut av nämnden i fråga om avskiljande överklagas. Förordning (2009:943).

Verkan av ett avskiljande

2 § Ett beslut om avskiljande ska alltid innebära att den studerande tills vidare inte får fortsätta den pågående utbildningen.

Beslutet om avskiljande ska också innebära att den studerande tills vidare inte får antas till eller fortsätta annan utbildning av samma slag som anordnas av staten, en kommun eller ett landsting, om inte Högskolans avskiljandenämnd beslutar något annat.

Ett beslut om avskiljande innebär vidare att den studerande tills vidare inte får antas till eller fortsätta någon annan utbildning inom yrkeshögskolan som anordnas av staten, en kommun eller ett landsting, om det anges i beslutet.

3 § Ett beslut om avskiljande ska, på skriftlig begäran av den som beslutet avser, omprövas sedan två år förflutit från det att beslutet meddelades.

Vid en sådan omprövning gäller bestämmelserna om avskiljande i tillämpliga delar.

Upphävande av ett avskiljande

4 § När ett beslut om avskiljande upphävs får den studerande utan särskild ansökan återuppta utbildningen och tillgodoräkna sig den tidigare fullgjorda utbildningen.

Utdrag ur socialtjänstlagen (2001:453) 14 kap. Anmälan om och avhjälpande av missförhållanden m.m.

1 § Följande myndigheter och yrkesverksamma är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa:

1. myndigheter vars verksamhet berör barn och unga,
2. andra myndigheter inom hälso- och sjukvården, annan rättspsykiatrisk undersökningsverksamhet, socialtjänsten, Kriminalvården, Polismyndigheten och Säkerhetspolisen,
3. anställda hos sådana myndigheter som avses i 1 och 2, och
4. de som är verksamma inom yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet och fullgör uppgifter som berör barn och unga eller inom annan sådan verksamhet inom hälso- och sjukvården eller på socialtjänstens område.

De som är verksamma inom familjerådgivning är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om att ett barn utnyttjas sexuellt eller utsätts för fysisk eller psykisk misshandel i hemmet.

Myndigheter, befattningshavare och yrkesverksamma som anges i första stycket är skyldiga att lämna socialnämnden alla uppgifter som kan vara av betydelse för utredning av ett barns behov av stöd och skydd.

Om anmälan från Barnombudsmannen gäller bestämmelserna i 7 § lagen (1993:335) om Barnombudsman. Lag (2015:982).

Utdrag ur arbetsmiljölagen (1977:1160) 3 kap. 2§

2 § Arbetsgivaren skall vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga att arbetstagaren utsätts för ohälsa eller olycksfall. En utgångspunkt skall därvid vara att allt sådant som kan leda till ohälsa eller olycksfall skall ändras eller ersättas så att risken för ohälsa eller olycksfall undanröjs.

Arbetsgivaren skall beakta den särskilda risk för ohälsa och olycksfall som kan följa av att arbetstagaren utför arbete ensam.

Lokaler samt maskiner, redskap, skyddsutrustning och andra tekniska anordningar skall underhållas väl. Lag (2002:585).

(Observera att elev/studerande jämställs i arbetsmiljölagen med arbetstagare)

Utdrag ur offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) 25 kap.

12 § Sekretessen enligt 1 §, 2 § andra stycket och 3-5 §§ hindrar inte att en uppgift om en enskild eller närstående till denne lämnas från en myndighet inom hälso- och sjukvården till en annan sådan myndighet eller till en myndighet inom socialtjänsten, om det behövs för att ge den enskilde nödvändig vård, behandling eller annat stöd och denne

1. inte har fyllt arton år,
2. fortgående missbrukar alkohol, narkotika eller flyktiga lösningsmedel, eller
3. vårdas med stöd av lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård eller lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård.

Detsamma gäller uppgift om en gravid person eller någon närstående till denne, om uppgiften behöver lämnas för en nödvändig insats till skydd för det väntade barnet. Lag (2013:406).

Generalklausulen – offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) 10 kap. 27 §

Om en men bedömning leder till att uppgifter inte kan lämnas ut kan den s.k. generalklausulen (10 kap. 27 §) bli aktuell. Om det är uppenbart att intresset av att uppgifterna lämnas ut har företräde framför det intresse som sekretessen skall skydda, får man med stöd av generalklausulen lämna ut uppgifter till en myndighet. All personal i förskoleverksamhet, förskoleklass och skolbarnsomsorg omfattas av bestämmelsen. Skolans personal, med undantag för skolhälsovårdens personal, omfattas också av generalklausulen. Socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens sekretess kan däremot inte brytas genom generalklausulen. Detta är skälet till att skolhälsovården inte kan använda den. Bestämmelsen gäller enbart mellan myndigheter. Man kan alltså inte lämna ut uppgifter till en enskild person med stöd av generalklausulen.

27 § Utöver vad som följer av 2, 3, 5 och 15-26 §§ får en sekretessbelagd uppgift lämnas till en myndighet, om det är uppenbart att intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda.

Första stycket gäller inte i fråga om sekretess enligt 24 kap. 2 a och 8 §§, 25 kap. 1-8 §§, 26 kap. 1-6 §§, 29 kap. 1 och 2 §§, 31 kap. 1 § första stycket, 2 och 12 §§, 33 kap. 2 §, 36 kap. 3 § samt 40 kap. 2 och 5 §§.

Första stycket gäller inte heller om utlämnandet strider mot lag eller förordning eller föreskrift som har meddelats med stöd av personuppgiftslagen (1998:204). Lag (2013:795).
